

PROFESNÍ KOMORA SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ, z.s.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Ing. Robert Plaga, Ph.D.

Datovou schránkou: *vidaawt*

Na vědomí MPSV:

Ministryně práce a sociálních věcí,

Náměstkyně sekce podpory rodiny,

Ředitelka Odboru rodinné politiky a ochrany práv

dětí

Datovou schránkou: *sc9aavg*

V Praze 15.1.2020

Vážený pane ministře,

Profesní komora sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „PKSPOD“) se seznámila s „Návrhem zákona, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jeno „ŠkolZ“), a některých dalších zákonů. Chceme vyjádřit hluboké znepokojení nad navrhovanými změnami, které se dotýkají činnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“), které jsou v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí. Zvláště se jedná o § 16 odst. 5, § 16a odst. 3, § 16d ŠkolZ a § 51 odst. 5 písm. f) zákona 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „ZSPOD“).

V první řadě chceme odmítnout tyto návrhy, neboť nebyly dostatečně prodiskutovány s MPSV. Vycházíme z toho, že v současné době probíhá novela ZSPOD a žádné povinnosti ve vztahu ke školám a školským zařízením zde navrženy nebyly. Z toho je možné usoudit, že výše uvedené novelizované ustanovení novely ŠkolZ nebylo s nikým konzultováno. Situace nebyla prokonzultována napříč subjekty, což je hlavní předpoklad pro tvorbu zákonných norem.

Dovolte nám se vyjádřit k níže uvedeným navrženým ustanovením:

Ad § 16 odst. 5, § 16a odst. 3 ŠkolZ: Školský zákon nijak nereflektuje situace, kdy je dítě svěřeno do ústavní nebo pěstounské péče, nebo do péče třetí osoby, za situace, kdy rodiče jako zákonní

Kontaktní informace: **Profesní komora sociálně-právní ochrany dětí, z. s.**, se sídlem: K Ovčínu 1493/1, Kobylisy, 180 00 Praha 8, email: pkspod@seznam.cz, datová schránka: het9edz, webové stránky: <http://www.pkspod.cz>, bankovní spojení: Komerční banka, číslo účtu: 115–7362930207/0100, IČ: 06962114, spisová značka: L 70111 vedená u Městského soudu v Praze v oddílu L, vložce č. 70111.

PROFESNÍ KOMORA SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ, z.s.

zástupci svou úlohu neplní, ale stále jsou zákonnými zástupci dítěte (tj. nedošlo ke zbavení rodičovské odpovědnosti), a je určena jiná osoba, která je oprávněna o dítěti rozhodovat ve věcech jeho vzdělání. Tím, že školský zákon trvá na vyjádření zákonného zástupce, bez možnosti, aby se vyjádřila jiná osoba, která je k tomu oprávněna, jsou v praxi způsobovány značné problémy. Je na zvážení, zda do zákona doplnit formulaci "*zákonný zástupce, nebo osoba oprávněná o dítěti rozhodovat v otázkách jeho vzdělání*", nebo formulaci podobnou.

Školský zákon rovněž vyžaduje vyjádření, resp. souhlas pouze jednoho zákonného zástupce, aniž by jakkoli reagoval na situace, kdy jeden zákonný zástupce s navrhovaným postupem souhlasí a druhý ho naopak neguje. Ne ve všech případech musí být postup navrhovaný školou, resp. školským poradenským zařízením skutečně v zájmu dítěte a je primárně na rodičích, aby to posoudili. Tím, že školský zákon si vystačí se souhlasem jednoho ze zákonných zástupců, může paradoxně docházet k situacím, kdy bude bráněno efektivní ochraně zájmu dítěte právě druhým zákonným zástupcem. Striktní trvání na souhlasu obou zákonných zástupců přitom není řešením – jednak jsou situace, kdy jeden z rodičů v životě dítěte fakticky nefiguruje a zajištění jeho souhlasu je prakticky nemožné, nebo by naopak takovou situaci mohl zneužít k vyvolání konfliktu, ovšem se situací, kdy se názory rodičů jako zákonných zástupců na školou navrhovaný postup rozcházejí, by nějakým způsobem ŠkolZ alespoň rámcově řešit měl.

Ad § 16d odst. 1: Škola nebo školské zařízení bez zbytečného odkladu informuje orgán sociálně-právní ochrany dětí o jednání zákonného zástupce dítěte nebo nezletilého žáka, zejména

a) odmítne-li zákonný zástupce dítěte nebo žáka vyhledání pomoci školského poradenského zařízení ve zjevném rozporu se zájmem dítěte, nebo

b) odmítne-li zákonný zástupce dítěte nebo žáka ve zjevném rozporu se zájmem dítěte nebo žáka způsob vzdělávání na základě doporučení školského poradenského zařízení.

Dle navrženého paragrafového znění není tady OSPOD od toho, aby při každé nespolupráci mezi školou a zákonnými zástupci byl okamžitě informován. Bohužel ze zkušenosti z přímé práce na úrovni trojkových obcí zažíváme nedůslednost školských pracovníků využívat opatření, které umožňuje současné znění školského zákona. Nevyužívání institutů výchovných komisí, nedostatečné uplatňování v rámci přestupkového řízení vztahujících se k plnění povinností zákonných zástupců (§ 182a školského zákona, zákon o přestupcích), či využívání oprávnění a povinností ředitelů škol.

Kontaktní informace: **Profesní komora sociálně-právní ochrany dětí, z. s.**, se sídlem: K Ovčínu 1493/1, Kobyličky, 180 00 Praha 8, email: pkspod@seznam.cz, datová schránka: het9edz, webové stránky: <http://www.pkspod.cz>, bankovní spojení: Komerční banka, číslo účtu: 115-7362930207/0100, IČ: 06962114, spisová značka: L 70111 vedená u Městského soudu v Praze v oddílu L, vložce č. 70111.

PROFESNÍ KOMORA SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ, z.s.

ŠkolZ by měl především pamatovat samostatně na kárná opatření v rámci přestupků na úseku školství a na to, aby zákonní zástupci plnili povinnosti vzhledem ke školským zařízením, a nikoliv využívat OSPOD jako sankční nástroj na nezletilé a jejich zákonné zástupce pro oblast školství. Paragraf je nazván jako součinnost školy a OSPOD, což jenom evokuje nedostatečné kapacity školy a školského systému vyřešit problém samostatně a úkoluje se zde jiný subjekt, který s povinnostmi zákonných zástupců na úseku školství nemá nic společného. OSPOD nemůže řešit nespolupráci zákonných zástupců, resp. nezletilých, pokud negují spolupráci a poskytnutí pomoci ze strany poradenského zařízení. Z navrženého ustanovení rovněž není jasné, jakým způsobem souvisí zájem dítěte s nevyužitím poradenského centra. Domníváme se, že použitá terminologie má pouze ospravedlnit zájem a navrženou součinnost OSPOD na řešení nespolupráce zákonných zástupců se školskými poradenskými zařízeními.

OSPOD neřeší přestupky proti ŠkolZ v případě nespolupráce zákonného zástupce se školou. OSPOD neřeší vztahy školy a zákonných zástupců ohledně vzdělávacích potřeb nezletilců, neřeší ani využívání školských poradenských zařízení ze strany nezletilých. OSPOD je možné kontaktovat pouze tehdy, pokud byly vyčerpány všechny možnosti řešení ze strany školy a jeho pedagogických pracovníků vůči nezletilému s rozvojem socio-patologického jednání, či s jeho jiným ohrožením dle § 6 ZSPOD.

Ad § 16d odst. 2: Orgán sociálně-právní ochrany dětí vyrozumí školu nebo školské zařízení do 3 měsíců ode dne, kdy obdržel informaci podle odstavce 1, zda shledal, že se jedná o dítě, na které se zaměřuje sociálně-právní ochrana a zda uplatňuje opatření sociálně-právní ochrany dětí⁶⁵.

Ad § 51 odst. 5 písm. f) zákona o SPOD: oznámit škole nebo školskému zařízení, že dítě, které vzdělává nebo mu poskytuje školské služby, je dítětem uvedeným v § 6, a informovat školu nebo školské zařízení o skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání.

OSPOD nemá oznamovací povinnost vůči školám nebo školským zařízením a rozhodně nemůže informovat školské zařízení, školu o tom, zda se jedná o nezletilého, na kterého se zaměřuje sociálně-právní ochrana a zda uplatňuje opatření SPOD, protože tato agenda nesouvisí se školskou agendou. Bylo by to ostatně porušením mlčenlivosti při sdělování údajů o nezletilých. Jak bylo výše uvedeno činnost OSPOD nesouvisí se sledováním vzdělávacích potřeb nezletilých ani jejich využívání poradenských školských zařízení. OSPOD nemůže nikdy zařadit nezletilého do své evidence z důvodu nespolupráce zákonného zástupce s poradenským školským zařízením. Je

Kontaktní informace: **Profesní komora sociálně-právní ochrany dětí, z. s.**, se sídlem: K Ovčínu 1493/1, Kobylisy, 180 00 Praha 8, email: pkspod@seznam.cz, datová schránka: het9edz, webové stránky: <http://www.pkspod.cz>, bankovní spojení: Komerční banka, číslo účtu: 115-7362930207/0100, IČ: 06962114, spisová značka: L 70111 vedená u Městského soudu v Praze v oddílu L, vložce č. 70111.

PROFESNÍ KOMORA SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ, z.s.

to směřování dvou agend školské a sociálně-právní ochrany, které spolu nesouvisí. OSPOD nemá zákonné oprávnění sledovat, ani sankcionovat nespolupráci zákonného zástupce dítěte se školským poradenským zařízením.

Není vůbec v důvodové zprávě zdůvodněno k čemu potřebuje škola informaci, zda byla uplatněna výchovná opatření vůči nezletilému ze strany OSPOD v případě nespolupráce se školským poradenským zařízením, či zda bylo dítě vyhodnoceno jako dítě ohrožené a jakým způsobem tato informace bude mít dopad na průběh vzdělávání.

Obecná povinnost OSPOD informovat školu nebo školské zařízení o tom, že dítě, jemuž je poskytováno vzdělání, je dítětem ohroženým ve smyslu § 6 ZSPOD, představuje zásah do práva na soukromí dítěte i rodičů. Ne ve všech případech má skutečnost, že je dítě vedeno jako dítě ohrožené ve smyslu § 6 ZSPOD, jakýkoliv vliv na jeho vzdělávání. Vždy bude záležet na konkrétní situaci – o jakou situaci se jedná, věk dítěte, míru jeho citlivosti a odolnosti, způsob, jakým danou situaci zpracovává, ale i to, zda si přeje, aby škola byla o jeho situaci informována. V některých případech je nepochybně nezbytné, aby byla škola o situaci dítěte informována (zejména umístění dítěte do péče jiné osoby než rodičů, ovšem o tom jsou školy informovány již nyní, protože to vyžaduje praktická potřeba, není pro to potřeba speciální úpravy v zákoně; případy, kdy se dítě se svou situací špatně vyrovnává a má to vliv na jeho školní výsledky – např. výrazně konfliktní rozchod rodičů, dítě se stane obětí trestného činu a následně trpí psychickými problémy, protože pro zpracování problému potřebuje odbornou pomoc...), naopak ale jiné situace (např. skutečnost, že dítě požívá alkohol nebo návykové látky, dopustilo se trestného činu – nemá-li to vliv na jeho školní docházku a výsledky, mohou při vědomí této informace učitelé k dítěti přistupovat s předsudky a naopak to jeho další docházku a školní výsledky může negativně poznamenat) to nevyžadují. Podobně v případech, kdy dítě o své složité situaci nechce s nikým komunikovat, nechce, aby se o ní vědělo a mluvilo, a v rozporu s jeho přáním by o ní byla informována škola (např. právě konfliktní rozchod rodičů, domácí násilí mezi rodiči, nebo stalo-li se dítě obětí trestného činu), může mít na další postoj dítěte ke vzdělávání negativní vliv.

Zcela byla pominuta skutečnost, že zatímco OSPOD jsou vázány mlčenlivostí, na pedagogické pracovníky se žádná taková povinnost nevztahuje, tzn. budou seznámeni s aktuální situací dítěte, která se následně může stát věcí zcela veřejnou, informuje-li učitel ostatní děti, rodiče ostatních dětí, nebo jakékoliv jiné osoby, nehrozí mu za to žádný postih, protože se na něho nevztahuje povinnost mlčenlivosti, a dítěti může skutečnost, že se jeho životní situace stane veřejně probíraným tématem, výrazně uškodit.

Kontaktní informace: **Profesní komora sociálně-právní ochrany dětí, z. s.**, se sídlem: K Ovčínu 1493/1, Kobylisy, 180 00 Praha 8, email: pkspod@seznam.cz, datová schránka: het9edz, webové stránky: <http://www.pkspod.cz>, bankovní spojení: Komerční banka, číslo účtu: 115-7362930207/0100, IČ: 06962114, spisová značka: L 70111 vedená u Městského soudu v Praze v oddílu L, vložce č. 70111.

PROFESNÍ KOMORA SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ, z.s.

Paušální povinnost informovat školu o skutečnosti, že dítě je dítětem ohroženým ve smyslu § 6 ZSPOD, není správným krokem. Prolomení mlčenlivosti by mělo být umožněno, ale s výhradou posouzení pracovníkem OSPOD, že je to nezbytné a potřebné pro další průběh vzdělávání dítěte, a dítě by mělo mít možnost se ke skutečnosti, že škola bude informována, vyjádřit, mělo by být seznámeno s tím, kdo a o čem bude informován.

Vážený pane ministře,

ráda bych Vás v této věci požádala o stažení těchto ustanovení novely ŠkolZ, které nebylo mezirezortně prodiskutováno, ani řádně odůvodněno v důvodové zprávě k návrhu výše uvedené novely ŠkolZ. V případě zájmu bychom se rádi s Vámi, případně s odpovědnými pracovníky ministerstva, setkali a celou věc prodiskutovali.

S přátelským pozdravem

Mgr. Jana Dvořáková, v. r.
Předsedkyně Profesionální komory sociálně-právní ochrany dětí, z.s.

Na vědomí:

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR: datovou schránkou: *sc9aavg*

- Ministryně práce a sociálních věcí
- Náměstkyně sekce podpory rodiny
- Ředitelka rodinné politiky a ochrany práv dětí

Kontaktní informace: **Profesionální komora sociálně-právní ochrany dětí, z. s.**, se sídlem: K Ovčínu 1493/1, Kobyličky, 180 00 Praha 8, email: pkspod@seznam.cz, datová schránka: *het9edz*, webové stránky: <http://www.pkspod.cz>, bankovní spojení: Komerční banka, číslo účtu: 115-7362930207/0100, IČ: 06962114, spisová značka: L 70111 vedená u Městského soudu v Praze v oddílu L, vložce č. 70111.